

ประโยค ป.ธ.๗
แปล มคธเป็นไทย
สอบ วันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๔๔

๑. กิเลสคามปฤเช ปน ฉนุโทติ จ ราโคติ จ เอวมาทีหิ อนเนกเกโท
 กามจฉนุโทเยว กาโมติ อธิปเปโต ฯ โส จ อกุสลปริยาปนโนปิ สมนโน ตตถ กตโม
 กามจฉนุโท กาโมติอาทินา นเยน วิงฺเก ฉานนปฏิปฤษโต วิสุ ฺจตุโต ฯ กิเลสคามตตา วา
 บุริมปะเท ฺจตุโต ฯ อกุสลปริยาปนุตตา ทุติยปะเท ฯ อนเนกเกทโต จสุส กามโตติ อวตฺวา
 กามะหีติ ฺจตุตฺ ๑ อฉฺเวสมปิ จ ฐมนัน อกุสลภาเว วิชฺชมานเ ตตถ กตเม อกุสลา
 ฐมมา กามจฉนุโทติอาทินา นเยน วิงฺเก อฺปริมาณจฺกานํ ปจฺจณีกปฏิปฤษกาวิทฺสสนโต
 นีวรณานเว ฺจตุตานิ ๑ นีวรณานิ หิ ฉานนจฺกปจฺจณีกานิ ๑ เตสํ ฉานนจฺกานเมว ปฏิปฤษานิ
 วิทุธฺสกันนํติ ฺจตุตฺ โหติ ๑ ตถา หิ สมาริ กามจฉนุทสุส ปฏิปฤษ โปติ พฺยาปาทสุส
 วิตฺกโก ถินมิตฺทสุส สุขํ อฺทฺทจฺจกุกฺกจฺจสุส วิจาโร วิจิกิจฺจายาติ ปฺเยเก ฺจตุตฺ ๑ เอวเมตถ
 วิวิจฺเจว กามะหีติ อิมินา กามจฉนุทสุส วิชฺชมนนวิเวโก ฺจตุโต โหติ ๑ วิวิจฺจ อกุสเลหิ
 ฐมมะหีติ อิมินา ปฉฺจนนเมปิ นีวรณานํ ๑ อคฺคหิตคฺคหณเณน ปน ปชฺเมน กามจฉนุทสุส
 ทฺุติเยน เสสนีวรณานํ ๑ ตถา ปชฺเมน ตีสุ อกุสลมฺมุเลสุ ปฉฺจกามคฺคเมทวิสยสุส โลกสุส
 ทฺุติเยน อาฆาตวตฺต
 กามโยคกามาสวคามูปาทานอภิชฺชณาภยคณฺจกามราคส์โยชนานํ ทฺุติเยน อวเสสอิมโยคาสว-
 อฺปาทานคณฺจสส์โยชนานํ ๑ ปชฺเมน จ ตณฺหยาหิ ตํสมปยุตฺตกานฉฺจ ทฺุติเยน อวิชฺชาย
 ตํสมปยุตฺตกานฉฺจ ๑ อปิฉฺจ ปชฺเมน โลกสมปยุตฺตอฏฺฐจิจฺจตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 อกุสลจิจฺจตฺต
 วิชฺชมนนวิเวโก ฺจตุโต โหตีติ เวทิตฺทโพ ๑ อยํ ตาว วิวิจฺเจว กามะหิ
 วิวิจฺจ อกุสเลหิ ฐมมะหีติ เอตถ อตฺถปฺปกาสนา ๑

(ปฐมสมันคปาสาทิกา เวรรุชกัณท์ หน้า ๑๕๖ - ๑๕๗)

๒. มุตฺตา มณิ เวหุริโย สงฺโฆ ลีลา ปพาทํ รัชตํ ชาตฺรฺูปิ โลหิตโก มसारคฺคฺคณฺนติ
 อิมesu ทสฺสุ รตเนสุ มุตฺตา อโรตฺตวิทฺธา ยถาชาตา ว อามสิคฺคํ วฏฺฏติ ๑ เสสา อนามาสาติ

วทนต์ มหาปจจรีย์ ปน มุตตา โรตปิ อโรตปิ อนามาสา ภณทมูลตถาย จ สมปฏิจิจิตุ์
 น วฏฐติ กฏฐโรคสุส เกสชชราย ปน วฏฐตีติ วุตตํ ฯ อนุตมโส ซาติผพิกั อฎปาทย
 สพุโพปี นีลปีตาทิวณณเกโท มณิ โรตวิทฐวฏฐิโต อนามาโส ฯ ยถาซาโต ปน อากรมุตโต
 ปตตาทิภณทมูลตถํ สมปฏิจิจิตุ์ วฏฐตีติ วุตโต ฯ โสปี มหาปจจรีย์ ปฏิกชิตโต ฯ ปจิตวา
 กโต กางมณิเยเวโก วฏฐตีติ วุตโต ฯ เวหุริเยปี มณิสทโส ว วินิจโย ฯ สงโฆ
 รมนสงโฆ จ โรตวิทฐโร จ รตนมิสสุโส จ อนามาโส ฯ ปานียสงโฆ โรโคปี อโรโคปี
 อามาโส ว ฯ เสสญจ อณชนาทิกเกสชชตถายปี ภณทมูลตถายปี สมปฏิจิจิตุ์ วฏฐติ ฯ สิลา
 โรตวิทฐา รตนส์ยุตตา มุคควณณา ว อนามาสา ฯ เสสา สตถกนิสทาทีอถถาย คณหิตุ์
 วฏฐติ ฯ เอตถ จ รตนส์ยุตตาติ สุวณณเณน สพุธี โยเซตวา ปจิตวา กตาทิ วทนต์ ฯ
 ปพาทิ โรตวิทฐิ์ อนามาสิ์ ฯ เสสิ์ อามาสญจ ภณทมูลตถถญจ สมปฏิจิจิตุ์ วฏฐติ ฯ
 มหาปจจรีย์ ปน โรตมปิ อโรตมปิ สพุทํ อนามาสญจ น จ สมปฏิจิจิตุ์ วฏฐตีติ วุตตํ ฯ
 รชตถญจ ซาตรูปถญจ กตภณทมปิ สพุเพน สพุทํ วิชโต ปฎฐาย อนามาสญจ
 อสมปฏิจิจิยถญจ ฯ

(มุคิยสมันคปัสสาทิกา สังฆาทิสส หน้า ๓๕ - ๓๖)

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที

เฉลย ประโยค ป.ธ.๗

แปล มคธเป็นไทย

พ.ศ. ๒๕๔๔

๑. ส่วนในฝ่ายกิลีสกาม กามฉันทน์นั้นแล ซึ่งมีหลายประเภท โดยนัยพระบาลีเป็นต้นอย่างนี้ว่า ฉันทะ ชื่อว่า กาม และว่า ราคะ ชื่อว่า กาม ทรงประสงค์ว่า กาม ฯ ก็ กามฉันทน์นั้น แม้จะนับเนื่องในฝ่ายอกุศลธรรม พระพุทธองค์ก็ตรัสไว้ส่วนหนึ่งต่างหากในวิภังค์ เพราะเป็นข้าศึกต่ออามาน โดยนัยเป็นต้นว่า บรรดากามและอกุศลธรรมเหล่านั้น ความพอใจด้วยอำนาจความใคร่ เป็นไฉน คือ กาม ดังนี้ ฯ อีกอย่างหนึ่ง กามฉันทน์นั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ในบทต้น เพราะเป็นกิลีสกาม ฯ ตรัสไว้ในบทที่ ๒ เพราะนับเนื่องในอกุศลธรรม ฯ อนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้า ไม่ได้ตรัสว่า กามโต (แต่) ตรัสว่า กามเมธิ เพราะกามนั้นมีหลายประเภท ฯ เมื่อความที่ธรรมเหล่านี้ เป็นอกุศล แม้มืออยู่ในวิภังค์ พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสเฉพาะนิเวศน์ทั้งหลายเท่านั้นไว้ เพราะทรงแสดงความที่นิเวศน์เป็นข้าศึกต่อองค์ฌานชั้นสูงขึ้นไป โดยนัยเป็นต้นว่า บรรดากามและอกุศลธรรมเหล่านั้น อกุศลธรรม เป็นไฉน คือ ความพอใจด้วยอำนาจความใคร่ ดังนี้ ฯ จริงอยู่ นิเวศน์ทั้งหลายเป็นข้าศึกต่อองค์ฌาน ฯ มีคำอธิบายที่ท่านกล่าวไว้ว่า นิเวศน์ทั้งหลายเป็นข้าศึก คือ เครื่องก่าจตองค์ฌานเหล่านั้นนั้นแล ฯ จริงอย่างนั้น ในปฏิภาณกรรม พระมหากัจจายนเถระ ได้กล่าวไว้ว่า สมาธิเป็นข้าศึกต่อกามฉันทนิเวศน์ ปิติเป็นข้าศึกต่อพยาบาทนิเวศน์ วิตกเป็นข้าศึกต่อถีนมิทชนิเวศน์ สุขเป็นข้าศึกต่ออุทธัจจกุกกุจจนิเวศน์ วิจารณ์เป็นข้าศึกต่อวิจิกิจฉานิเวศน์ ฯ

พึงทราบความหมายในพระบาลีนี้ อย่างนี้ว่า ด้วยพระบาลีว่า วิวิจเจว กามเมธิ นี้ เป็นอันตรัสความสังัดด้วยอำนาจการช่มกามฉันทนิเวศน์ไว้ ด้วยพระบาลีว่า วิวิจเจว อกุสเลติ ธมฺเมติ เป็นอันตรัสความสังัดด้วยอำนาจการช่มนิเวศน์แม้ทั้ง ๕ ไว้ ฯ

แต่โดยระบุถึงเนื้อความที่ยังไม่ได้ระบุไว้ เป็นอันตรัสความสังัดด้วยอำนาจการช่มกามฉันทนิเวศน์ไว้ ด้วยพระบาลีบทแรก ตรัสความสังัดด้วยอำนาจการช่ม

นิเวศน์ที่เหลือนด้วยพระบาลีบทที่ ๒ ๑ อนึ่ง บรรดาอภุศลมูลทั้ง ๓ ตรัสความสังัดด้วยอำนาจการข่มโลภะ ซึ่งมีประเภทแห่งกามคุณ ๕ เป็นอารมณ์ด้วยบทแรก ตรัสความสังัดด้วยอำนาจการข่มโทสะและโมหะ ซึ่งมีประเภทแห่งอาฆาตวัตถุเป็นต้นเป็นอารมณ์ ด้วยบทที่ ๒ ๑ อีกอย่างหนึ่ง บรรดากรรมทั้งหลาย มีโสมพะเป็นต้น ตรัสความสังัดด้วยอำนาจการข่มกาโมหะ กามโยคะ กามาสวะ กามุปาทาน อภิชฌา กายคัณฐะ และกามราคสังโยชน์ด้วยบทแรก ตรัสความสังัดด้วยอำนาจการข่มโสมพะ โยคะ อาสวะ อุปาทาน คัณฐะ และสังโยชน์ที่เหลือนด้วยบทที่ ๒ ๑ อนึ่ง ตรัสความสังัดด้วยอำนาจการข่มตัณหา และกิเลสทั้งหลายที่สัมปยุตด้วยตัณหาอันนั้นไว้ด้วยบทแรก ๑ ตรัสความสังัดด้วยอำนาจ การข่มอวิชชา และกิเลสทั้งหลายที่สัมปยุตด้วยอวิชชานั้นด้วยบทที่ ๒ ๑ อีกประการหนึ่ง ตรัสความสังัดด้วยอำนาจการข่มจิตตูปบาท ๘ ดวง ที่สัมปยุตด้วยโลภะ ด้วยบทแรก ตรัสความสังัดด้วยอำนาจการข่มจิตตูปบาทฝ่ายอกุศล ๔ ดวงที่เหลือนด้วยบทที่ ๒ ๑ การประกาศเนื้อความในพระบาลีว่า วิวิจเจว กามเมหิ วิวิจจ อกุสเลหิ ธมฺเมหิ นี้ เท่านั้นก่อน ๑

๒. บรรดาร์ตนะ ๑๐ ประการเหล่านี้ คือ มุกดา มณี ไพฑูรย์ สังข์ ฉีลา ประพาฬ เงิน ทอง ทับทิม บุษราคัม มุกดาที่ยังไม่ขัดและเจียรระไน ตามที่เป็นธรรมชาติเท่านั้น ภิกษุจะจับต้อง ก็ควร ๑ อาจารย์บางพวกกล่าวว่า มุกดาที่เหลือนเป็นวัตตอุณามาส ๑ ส่วนในอรรถกถาบทปัจจวี พระอรรถกถาจารย์กล่าวว่า มุกดาที่ขัดแล้วก็ดี ที่ยังไม่ขัดก็ดี เป็นวัตตอุณามาส และภิกษุจะรับไว้เพื่อประโยชน์เป็นมูลค่าสิ่งของ ก็ไม่ควร แต่จะรับไว้เพื่อเป็นยาแก้คนเป็นโรคเรื้อน ควรอยู่ ๑ มณี ชนิดสีเขี้ยวและเหลืองเป็นต้น แม้ทั้งหมด โดยที่สุตกระทั่งแก้วผลึกธรรมชาติ ที่เขาขัดเจียรระไนและกลิ้งแล้ว เป็นวัตตอุณามาส ๑ แต่มณีตามธรรมชาติที่พันบ่อเกิดแล้ว ท่านพระอุบาลีเถระกล่าวว่า การที่ภิกษุจะรับไว้ เพื่อเป็นมูลค่าแห่งสิ่งของมีบาตรเป็นต้น ก็ควร ๑ แม้มณีนั้น ท่านพระอรรถกถาจารย์ก็ห้ามไว้แล้วในอรรถกถาบทปัจจวี ๑ กระจกแก้วที่เขาหลอมไว้ชนิดเดียวเท่านั้น ท่านพระอุบาลีเถระกล่าวว่า ควร ๑ แม้ในไพฑูรย์ก็มีวินิจฉัยเช่นกับมณีเหมือนกัน ๑ สังข์จะเป็นสังข์สำหรับเป่าก็ดี เป็นสังข์ที่เขาขัดและเจียรระไนแล้วก็ดี ที่ผสมด้วยรัตนะ จัดเป็นวัตตอุณามาส (ทั้งนั้น) ๑ สังข์

สำหรับตักน้ำดื่มที่ขัดแล้วก็ดี ยังไม่ได้ขัดก็ดี เป็นของจับต้องได้แท้ ๆ ส่วนที่เหลือ
 ภิกษุจะรับไว้เพื่อประโยชน์เป็นยาหยอดตา เป็นต้นก็ดี เพื่อประโยชน์เป็นมูลค่าสิ่งของ
 ก็ควร ๆ ศิลาที่ขัดและเจียรระไนแล้ว ประดับด้วย รัตนะขนาดเท่าเมล็ดถั่วเขียว
 เท่านั้น เป็นวัตถุอนามาส ๆ ที่เหลือ ภิกษุจะถือเอาเพื่อประโยชน์เป็นหินลับมีดเป็นต้น
 ควรอยู่ ๆ ก็ ในคำว่า **สิลา โธตวิหุธา รตนস্যุตตา** เป็นต้นนี้ อาจารย์บางพวก
 กล่าวว่า บทว่า **รตนস্যุตตา** ได้แก่ ศิลาที่เขาหุงประกอบกับทองคำ ๆ ประพาฬที่
 ขัดและเจียรระไนแล้ว เป็นวัตถุอนามาส ๆ ที่เหลือเป็นของจับต้องได้ และภิกษุจะรับ
 ไว้เพื่อเป็นมูลค่าสิ่งของ ก็ควร ๆ แต่ในอรรถกถาบทาปัจจวี พระอรรถกถาจารย์ กล่าว
 ว่า ประพาฬที่ขัดแล้วก็ดี ที่ยังไม่ได้ขัดก็ดี เป็นวัตถุอนามาสทั้งหมด และภิกษุจะรับ
 ไว้ก็ไม่ควร ๆ เงินและทอง แม้ที่เขาทำเป็นรูปพรรณทุกอย่าง เป็นวัตถุอนามาส
 และเป็นของที่ภิกษุไม่ควรรับตั้งแต่ยังเป็นแร่ ๆ

—◆—

พระวิสุทธีวงศาจารย์	ญาณส่วโร	วัดเทพธิดาราม	แปล
สนามหลวงแผนกบาลี			ตรวจแก้.